



LESSUGGESTIE

Caja Cazemier & Martine Letterie *Familiegeheim*

Caja Cazemier foto: © Bertus Molenbuur



Martine Letterie foto: © Mark Sassen



Over de schrijfters

Caja Cazemier en Martine Letterie werden allebei in 1958 geboren, ze studeerden allebei Nederlandse taal- en letterkunde en waren daarna allebei een poos lerare Nederlands. En er zijn meer overeenkomsten: ze hebben allebei drie kinderen en de oudste twee van Caja werden in precies dezelfde week geboren als de oudste van Martine en haar tweeling.

Nu zijn ze fulltime schrijfster. Caja schrijft voornamelijk eigentijdse boeken voor jongeren en Martine schrijft historische jeugdboeken. Al eerder werkten ze samen: samen met Karel Eijkman schreven ze *In de brugklas*, *Naar de brugklas* en *De brugklas door*. Die boeken zijn nu verzameld in de omnibus *Brugklassers!*. Voor meer informatie over de schrijfters:

www.cajacazemier.nl, www.martineletterie.nl en www.leesplein.nl.

Korte inhoud van het boek

Eva is een vrolijke meid van dertien. Ze heeft weinig nagedacht over het feit dat haar moeder haar eigen ouders vrijwel nooit ziet en dat zij haar familie van moederskant daarom niet kent. Maar dan wordt Eva's opa begraven. Waarom mag er niemand bij de begrafenis zijn, en wie is die geheimzinnige oude vrouw bij het graf?

Eva duikt de familiegeschiedenis in. Maar waarom krijgt ze geen antwoord op haar vragen?

Hanneke gaat naar de begrafenis van de broer met wie ze al heel lang geen contact meer had. Ooit hebben ze een stilzwijgende afspraak gemaakt: over vroeger wordt niet gepraat. De geschiedenis van de familie is er niet een om trots op te zijn: in de oorlog kozen Hannekes ouders voor de kant van de Duitsers.

Maar dan ziet Hanneke op de begrafenis van haar broer een meisje van dertien. Zo oud was zij ook toen ze op de vlucht moesten...

Misschien wordt het tijd om het stilzwijgen te verbreken.

Opdrachten bij het boek

Hierna volgen drie manieren om met het boek aan de slag te gaan:

1. **Verkennen en voorspellen:** hierbij laat u de leerlingen in groepjes het boek zelf verkennen.
2. **Introduceren en enthousiasmeren:** hierbij introduceert u het boek en de schrijfters klassikaal.
3. **Individuele verwerkingsopdracht:** kinderen kunnen individueel verder met het (thema van het) boek.

1. Verkennen en voorspellen

Veel kinderen gaan bij het kiezen van een boek vooral af op het plaatje op de voorkant ervan. De kans bestaat dat ze na het lezen teleurgesteld zijn: het boek voldoet niet aan de verwachtingen die ze ervan hadden. Om dat te voorkomen laat de volgende opdracht hen het boek verkennen. U kunt de opdracht in groepjes laten uitvoeren. Eventueel kunt u de groepjes ook verschillende boeken laten verkennen op een vergelijkbare manier.

Stap 1

Bekijk het omslag van *Familiegeheim* en lees de tekst op de achterkant. Blader door het boek en bekijk hoe alle hoofdstukken heten. Wat weet je nu van het boek?

Beantwoord met elkaar de volgende vragen en schrijf de antwoorden op:

1. Wie heeft het boek geschreven?
2. Wie is/zijn de hoofdperso(o)n(en)?
3. Waar gaat het boek over?
4. Noem twee dingen die bijzonder aan dit boek zijn.

Stap 2

Lees de opdracht die voor in het boek staat en het nawoord. Beantwoord met elkaar de volgende vragen en schrijf de antwoorden op:

1. Wie is Els uit de opdracht?
2. Waarom hebben de schrijfsters het boek aan haar opgedragen?
3. Hoe zijn de schrijfsters te werk gegaan?

Stap 3

Klassikale afronding van de verkenning. U laat een of meer groepjes hun bevindingen vertellen. U laat het boek zien en leest twee fragmenten voor:

- Fragment 1: Hoofdstuk 1 tot en met pagina 8, 'Waarom komt ze niet dichterbij?'
- Fragment 2: Pagina 16 tot en met pagina 18, 'Ineens. Alsof de lucht op die hoogte van de trap veranderde.'

Vraag aan de klas welke vragen deze fragmenten oproepen. Inventariseer ten slotte wie er nieuwsgierig is geworden door de verkenning.

2. Introduceren en enthousiasmeren

Bekijk met de kinderen de website www.verzetsmuseum.org/kinderen/nl/voorkant/nsb of kijk naar de internetserie *Dertien in de oorlog* (www.13indeoorlog.nl), aflevering 3: NSB. Voer een klassengesprek met de kinderen over de volgende twee vragen:

1. Hoe zou het zijn als je vader of moeder in de oorlog een NSB'er was?
2. Wat zou je ervan vinden als je een opa had die bij de NSB was?

Laat het omslag van *Familiegeheim* zien en lees de achterkant voor. Lees ook de opdracht aan Els voor. Waar denken de kinderen dat het boek over gaat?

Vertel de leerlingen dat het boek twee hoofdpersonen heeft: Eva en Hanneke. Hanneke is de zus van Eva's opa. Lees pagina 76: 'Opa Ruud kijkt de meiden eens aan...' tot en met pagina 81: 'Waarom nu ineens' voor. Bespreek het fragment na. Hoe zal deze ontdekking voor Eva zijn, en hoe was het voor Hanneke?

3. Individuele verwerkingsopdracht

Laat de kinderen de verwerkingsopdracht kiezen die het best bij ze past.

- a. Eva en Annefloor hebben hun opa niet gekend. Omdat ze het jammer vinden dat hij niets van hun zoektocht weet, schrijven ze hem een brief. Schrijf die brief – maak hem minimaal één kantje en maximaal twee kantjes lang.
- b. Hanneke vindt het jammer dat Wim zijn kleindochters niet gekend heeft. Ze tekent van allebei een portret, en schrijft daar een korte persoonsbeschrijving bij. Maak deze portretten en persoonsbeschrijvingen.